

ДОБРОБУТ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЧИННИКІВ

Т. В. МІЩУК, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, кафедра статистики

Львівський національний університет імені Івана Франка, м.Львів, Україна

У період економічних та соціальних перетворень одним з найважливіших завдань державної політики країни є збереження добробуту громадян на належному рівні. Економічна ситуація в Україні станом на початок 2023 року доволі критична. У 2022 рік українська економіка увійшла зі зростанням у 3,2% (після падіння на 4% у ковідному 2020) [1], однак повномасштабне вторгнення росії на територію нашої держави змінило ситуацію.

На добробут населення впливає ряд чинників, про які детально описано у [2]. Вважаємо за доцільне акцентувати увагу на розвитку зовнішньоекономічної діяльності, оскільки різновидом економічних чинників є зовнішньоекономічні, які є ще одним із потенційних чинників забезпечення більш високого рівня життя населення країни.

Проблематика добробуту населення завжди актуальна і є предметом дослідження багатьох науковців. Зокрема, у [3] рейтингування регіонів України за показниками добробуту населення, а у [4] описано рівень безробіття в Україні.

Основними показниками ЗЕД є експорт та імпорт товарів та послуг, зовнішньоторговельне сальдо та прями іноземні інвестиції. Аналіз динаміки цих показників протягом останніх років представлено на рис. 1.

Рис. 1. Обсяги зовнішньої торгівлі України в 2014-2021 рр.

Джерело: Побудовано авторами за даними [1]

Згідно рис. 1 спостерігається зниження експорту протягом 2014-2016 рр.. Це пояснюється такими чинниками: війна на Сході держави та зміна цінової кон'юнктури на світовому ринку. Так, у 2016 р. експорт товарів та послуг зменшився на 3,4 % проти обсягу 2015р. та на 28% проти обсягу 2014р., імпорт товарів та послуг у 2016 р. збільшився на 3,7% порівняно із 2015 р. та зменшився на 26,6 % у порівнянні із 2014 р.

Слід відмітити, що український експорт та імпорт почали одночасно зростати з 2017 р. Анексія росією Криму та військові дії на Донеччині і

Луганщині, а також підписання Україною Угоди про зону вільної торгівлі з ЄС вплинули на зміну зовнішньоторговельних партнерів країни. Україна розпочала активне формування ефективної маркетингової стратегії просування українських товарів на європейські ринки. Співпраця з країнами ЄС посилилась з лютого 2022, коли росія здійснила повномасштабне вторгнення на територію України.

На початку 2020 року, в результаті впливу пандемії COVID-19 на світову економіку, обсяги зовнішньої торгівлі України дещо зменшились. Проте, в другому кварталі 2020 року Україні вдалося досягнути профіциту поточного рахунку платіжного балансу, що сприяло встановленню позитивного зовнішньоторговельного сальдо, а це в свою чергу дозволило зберегти валютну і в цілому макроекономічну стабільність в умовах пандемії COVID-19. Зниження імпорتنих закупівель було зумовлено скороченням споживчого попиту на внутрішньому ринку взагалі та на товари іноземного походження зокрема в умовах жорстких карантинних обмежень. Це створило шанс для розвитку вітчизняного ринку та реалізації політики імпортозаміщення, та все ж через відсутність виваженої економічної стратегії та стратегії подолання наслідків пандемії COVID-19 зокрема не дозволила скористатися ним. Разом з тим, у 2021 році обсяги експорту та імпорту швидко відновились, більше того, перевищили допандемічний рівень, насамперед завдяки встановленню сприятливої цінової кон'юнктури міжнародних товарних ринків.

Щодо прямих іноземних інвестицій, які сприяють створенню нових робочих місць та підвищенню кваліфікації місцевої робочої сили, розвитку та передачі технологій та підвищенню конкурентоздатності країни загалом, то скорочення обсягу залучень відбулось на 20% ще у 2014 році. Також, тенденція зниження темпів прямих інвестицій простежується практично протягом 2014-2021 рр. Проблеми із залучення інвесторів в економіку України пов'язані із низкою таких факторів: високий рівень корупції в країні, недовіра до судової системи, відносно низька купівельна спроможність внутрішнього ринку, «відтік мізків», нестабільне політичне середовище, застаріла інфраструктура, монополізація окремих галузей, та звичайно ж, зараз в першу чергу війна.

Література:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 28.01.2023)
2. Вдовин М., Зомчак Л., Міщук Т. Аналітика сучасного стану добробуту населення України. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39.
3. Вдовин М., Міщук Т. Рейтингування регіонів України за показниками добробуту населення. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2022. № 1 (91). Р. 3-9.
4. Вдовин М. Л., Зомчак Л. М., Коханевич М.П. Безробіття в Україні: економіко-статистичний огляд. *Механізми регулювання економіки*. 2022. № 1-2. С. 95 – 96.